

Sermet Sami Uysal anlatıyor:

1950 yılının Mayıs ayı başında, bir ikindi üzeri, Lütfi'yle Kadıköy'e geçip sıra sıra eski, güzel evlerin bulunduğu Dumlupınar Sokağı'ndaki 11 numaranın kapısını çaldık... Neveser Hanım, bu şirin Kadıköy evinin giriş katında oturuyordu. Kapıyı oğlu Adnan açıp, bizi içeriye aldı... Uzun salon, göze son derece huzur veren yemyeşil bir iç-bahçeye açılıyordu... Bahçeye bakan geniş pencerenin yanında asılı duran sanatçının ağabeyi Muhlis Sabahattin'in (1889-1947) portresi, sanki kızkardeşinin piyanosuna gözünü dikmiş onun üst üste yarattığı bestelerini dinliyor gibiydi.

Özellikle operetlerinde (tam 23 operet bestelemiştir) Türk musikisi makam ve usullerini uyguladığı gibi, zaman zaman da Batı müziğinin tampere sesleriyle geleneksel Türk perdelerini başarıyla kullanan; ayrıca Türk musikisi formlarında da besteler yapan ve bugün halâ

“Dün gece saz meclisine neden geç geldin”,

“Bahar geldi gül açıldı”,

“Hatırla ey peri o mesut geceyi”,

“Oturmuş testi elinde çeşme başında”

başta olmak üzere pek çok parçasını zevkle dinlediğimiz Muhlis Sabahattin, kızkardeşinin kendi yolunu izleyen bestelerini dinledikçe, belki de bu dünyadan erken ayrıldığı için gözü arkada kalmıyordu... O portrenin yanında, bir zamanlar gelmiş geçmiş en büyük dublaj sanatçımız Ferdi Tayfur (sahtesiyle karıştırmayın lütfen) ile evli olan Muhlis Sabahattin'in kızı Melek'in resmi vardı... Sanki dudaklarındaki ince gülümseme, sanat bakımından rahmetli babasını aratmayacak böyle bir kızkardeşi bıraktığı içindi...

İyi giyinmiş, özenli makyaj yapmış olan, 1904 doğumlu Neveser Hanım salona girip de biraz sohbet ettikten sonra Lütfi ile radyoda okuyacağı şarkıları meşke başladılar. Piyanosu başındaki sanatçının parmakları, rakseder gibi tuşlar üzerinde büyük bir âhenkle dolaşıyor ve yalnız ruhunu değil vücudunu da çalmakta olduğu bestesiyle bütünleştirip hâlâ çok güzel olan içli, duygulu sesiyle Lütfi'ye refakat ediyordu...

Radyoda okunacak şarkıların meşki bittikten sonra, sanatçı parmaklarını tuşlar üzerinde şöyle bir gezdirdikten sonra:

-Size birkaç tane daha eserlerimden geçeyim, dedi ve başladı hem çalıp hem okumaya... Güftesi de kendisinin olan valsini çalarken hareketleri ne kadar da asil... Arkasından svingini bir genç kız kıvraklığı ile çalıyor ve fettan bir genç kız şuhluğuyla söylüyor... Suzinak makamındaki zeybeğinde, vakur tavırları hemen dikkat çekiyor;

“Ödemiş bağlarında, gözlerim yollarında.”

Ardından çaldığı tangodan sonra söylediği segah şarkı, üç yüz güzel bestesinden biri;

“Bir emele bin ah çeksem, zevk duyarım her dem yadetsem,

Sevmek teselli şu boş alemde, Neş'e vardır aşkın her eleminde.”

Neveser

Ağabeyi, dönemin Operetler Kralı Muhlis Sabahattin'in yanına sığındı. Bir ömür boyu gölgede kaldı, müziğini kendine sakladı. Ama zamanının Doğu ve Batı tarzlarını benzersiz bir şekilde harmanlayan kendi müziğinden asla vaz geçmedi.

Sirtosundan sonra çaldığı laz havasını, kırk yıllık bir Karadenizli gibi söylüyor. Ardından çaldığı kaşık havası ise bir başka güzellikte.

Musiki hayatı daha 12 yaşında Kadıköy'deki Notre Dame de Sion'da okurken bir polka bestelemekle başlayan Neveser Kökdeş'in musiki aşkı bir süre “alafranga” olarak sürmüştü: Prelüdlar, valsler, tangolar, fanteziler, marşlar, Çigan havaları ve operet müzikleri yapmış. Ve okulda düzenlenen piyano çalış yarışmasında da birinciliği kazanmış... Ayrıca da pazarları, kilisede ilâhi söyleyen Hristiyan arkadaşlarına orgla refakat etmeye başlamış...

Ankara ve İstanbul Radyolar'ında da çalışan sanatçı, ağabeyi Muhlis Sabahattin'in operetleriyle de bütün Anadolu'yu dolaştığı gibi; ardı ardına da o birbirinden güzel, dillerden düşmeyen “Sevmek seni bir suç ise”, “Kuş olup uçsam sevgilimin diyarına”, “Gül dalında öten bülbülün olsam”, “Bahar pembe beyaz olur”, “Sevda seline kapıldı gönül” gibi şarkılarını yapmış.

Piyanosu eşliğinde birbiri ardınca sıraladığı şarkılarına son verince birden bana dönerek: -Sermet Bey sevgiliniz var mı? diye sordu. Hiç beklemediğimden sorusuna biraz şaşırırsam da bütün içtenliğimle:

-Hayır, dedim. Sevgilim yok.

Neveser Hanım, piyanonun taburesinden kalkmadan sorularını sürdürdü:

-Ya anneniz, babanız?

-Onları, daha lisede okurken birkaç ay arayla kaybettim.

-Kardeşleriniz?

-Ben doğmadan ölmüşler; ailemin tek çocuğuyum. Kardeşlerim olmadığından yeğenlerim de yok. Üstelik teyzem, halam olmadığından, onların çocukları da yok. Sizin anlayacağınız hayatta yapayalnızım.

Son cümleyi niye söylediğimi, daha kendim de anlamamıştım ki Neveser Hanım, piyanosunun başından kalkıp yanıma gelerek kanepeye oturdu. Büyük bir içtenlikle ellerimi avuçları içine alarak, titremesini engelleyemediği bir sesle;

-Demek, dedi, siz de benim gibi yapayalnızsınız... Belki bu yüzden daha salona girer girmez size çok büyük bir yakınlık duydum. Belki de ruhlarımız aynı noktada birleşip kaynaştı; imtizac etti (uyuştı/kaynaştı); hatta izdivaç etti (birbirine eş oldu).

Ben bu sefer, onu teselli etmek için;

-Siz, dedim, benim kadar yalnız sayılmazsınız; bakın oğlunuz Adnan var.

Bunun üzerine Neveser Hanım, nemlenmiş olan gözlerinden akan damlaları silmeden ve ellerini şefkatle avuçları içinde tutmayı sürdürerek; çok yalnız olduğunu ağabeyinin ısrarı ile evlendiği eşi Mehmet Ali Bey'i Çanakkale Savaşı'nda kaybettiğini; oğlunsa sekiz yıl önce evlenerek başka eve taşındığını onun için de yapayalnız kaldığını sık sık iç çekerek anlattı.

Sonra da derinden gelen bir sesle

-Sizin hayatınız da beni çok duygulandırdı; bundan sonra ilk bestemi sizin için yapacağım. Ne kadar neşeli, hayata bağlı görünüyorsunuz. Meğer bu içinizdeki yalnızlığı yenmek içinmiş, tıpkı benim gibi... Bundan sonra bu iki yaralı kalp birbiriyle kucaklaşıp yalnızlıklarını bir parça olsun unutmaya çalışacaklar! Artık sık sık görüşelim.

Gün battıktan epey sonra “yalnız kalpler” sokağında oturan bestecinin iznini alıp sokağa çıktığımızda, Lütfi Güneri, muzip muzip gülümseyerek;

-Benim bile hiç bilmediğim, dedi, bu “yalnızlığın” Neveser Hanım'ı çok duygulandırdı. Yakında bu yalnızlıktan da güzel bir beste doğacaktır. Hem üstelik bundan sonra pek de yalnız sayılmazsın!...

Gerçekten de öyle oldu... Bir süre sonra, Neveser Kökdeş evime telefon ederek, yalnızlığımın kendisine ilham etmiş olduğu besteyi yaptığını, iki gün sonra da İstanbul Radyosu'nda Muallâ Mukadder Atakan'ın okuyacağını bildirdi. Bir an sustuktan sonra, biraz kısık bir sesle: “Belki de bundan sonra bestelerimde hep siz olacaksınız” dedi ve hemen telefonu kapattı. Yaptığını söylediği besteden çok, son cümlesi beni etkilemiş; fakat ne demek istediğini tam olarak çıkaramamıştım!...

Ve iki gün sonra, Muallâ Mukadder İstanbul Radyosu'nda, yalnızlığımın ilhamıyla yapılmış olan “Gönlümün baharı bir gün açacak mı acep” diye başlayan şarkıyı okumaya başlayarak beni çok duygulandırmıştı. Fakat beni daha çok duygulandıran, bundan sonra Neveser Hanım'ın bestesinde bulunacağım müjdesiydi!...

Sermet Sami Uysal-Baki kalan bu kubbeye kitabından alıntıdır.

Neveser

Neveser Osmanlı'dan Cumhuriyete, varlıktan yokluğa tüm kayıplara, engellere ve baskılara göğüs geren dirayetli bir kadının ve 'Neveser Musikisi'ni yaratmış kudretli bir bestekarın hikayesi.

Neveser

Neveser Kökdeş, 1900 yılında varlıklı bir Osmanlı ailesinde dünyaya geldi. Yüzyılın başında hayata İstanbul'da iyi Yetişmiş güzeller güzeli bir genç kız olarak başladı. Onaltı yaşındayken evlendi. Oğlu Adnan'a hamileyken kocasını Birinci Dünya Savaşı sırasında Çanakkale'de kaybetti. Ardından felaketler birbirini kovaladı. Geçirdiği yüz felci sonrasında içine kapandı.

Neveser

Türk Müziği'nin alemdarları ile tek başına mücadele edip sonunda İstanbul Radyosu'nda şarkılarını yayınlamak ve onlara kendi piyanosu ile eşlik etmek için bir solo program elde edebildi. Sonunda müziğini kitlelere ulaştırmayı başardı ve 50'li yıllar boyunca çok popüler oldu. Ancak 1962'de ölümüne kadar çok mütevazı bir hayat yaşadı.